

Alan Żukowski

ORCID: 0000-0002-4724-2942

Uniwersytet Wrocławski

Spółeczna systemowość regulacji praw obywatelskich w ujęciu porównawczym Unii Europejskiej oraz Chińskiej Republiki Ludowej

<https://doi.org/10.19195/1643-0328.28.8>

Słowa kluczowe: regulacja, Unia Europejska, ChRL, System Wiarygodności Społecznej, RODO

Wprowadzenie

Niniejsza praca jest propozycją systemowego podejścia do regulacji polityczności praw obywatelskich w kontekście społecznym. Pojęcie polityczności oznacza relacje między aktywnościami w ramach określonego systemu polityczno-prawnego, które — za pośrednictwem regulacji — różnicują wartości społeczne oraz tworzą model realizacji praw. Przy podejściu autopojetycznym¹, które podkreśla rolę spójności oraz kontekstualności argumentacji, wiodącymi metodami będą systemowa oraz instytucjonalno-prawna. Propozycję badań ilustruje schemat, który wychodzi od analizy porównawczej społeczeństw Chińskiej Republiki Ludowej oraz Unii Europejskiej w ujęciu ich otoczenia systemowego. Na poziomie analizy systemów pojawia się wątpliwość porównawcza. Unia Europejska jest organizacją ponadnarodową dążącą do integracji polityczno-prawnej, opartą na systemie instytucjonalnym. Chińska Republika Ludowa jest suwerennym państwem, którego instytucje realizują *quasi*-demokratyczny model ustrojowy. Odparcie goetheańskiej krytyki porównań wymaga uwzględnienia wspólnego efektu działania politycznego, którym — w niniejszym przypadku — jest ustalenie polityczności oraz regulacja prawa do prywatności. Szczególnie istotna dla prowadzonej analizy będzie perspektywa instytucji, która jest efektem procesów decyzyjnych opartych na tworzeniu regulacji. Efektem regulacji są kształtujące relacje systemowe akty prawne. Regulacją chińską jest Planowy

¹ Por. koncepcję *autopoiesis* — R. Munch, *Autopoiesis by definition*, „Cardozo Law Review” 13, 1992, 5, s. 1463–1471; szerzej: N. Luhmann, *Social Systems*, Palo Alto 1995.

Zarys Konstrukcji Systemu Wiarygodności Społecznej (2014–2020)² (dalej: Plan), a unijną Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE³ (dalej: RODO). Podejście autopojetyczne traktuje regulację jako element weryfikacji uznanych społecznie instytucji. W niniejszym przypadku można dostrzec zbieżność czasową dwóch regulacji, która wskazuje istotny globalnie trend do normatywnego rozstrzygnięcia o prawie do prywatności jako prawie obywatelskim istotnym ze względu na rozwój społeczeństw. Instytucja wyraża system polityczno-prawny oraz wartości istotne dla określonych społeczeństw. W ten sposób działania polityczne (*politics*) stają się zbiorem zorientowanych celowościowo zasad (*policy*). Systemowość regulacji wymaga projektowania rzeczywistości instytucjonalno-prawnej, która — zgodnie z koncepcją autopojezy — zrezygnuje z analizy celów oraz podejmie refleksję nad różnicą między początkową politycznością regulacji a potencjalnymi konsekwencjami społecznymi. Za pośrednictwem opartej na analizie tekstualnej metody instytucjonalno-prawnej wypracowana zostanie metoda systemowych odniesień między ogólnymi założeniami praktyk regulacyjnych oraz wpływem przyjętej regulacji na system polityczno-prawny. Celem pracy nie jest scenariusz lub prognoza efektów regulacji, lecz rekonstrukcja możliwych sposobów realizacji normatywnych i politycznych założeń w zależności od kontekstu wykładni porównywanych regulacji.

Regulacja proceduralna

Pierwszym kontekstem jest regulacja proceduralna, która podejmuje aspekty formalne istniejących rozwiązań⁴. Ujęcie polityczne kontekstu opiera się na zorganizowanym ciągu czynności, którego zmienność jest konsekwencją stosowania tekstu prawnego, czyli materialnego efektu decyzji politycznych. W ten sposób można zastanowić się, czy prawo do prywatności pozostanie podstawą tworzonych regulacji. Relacja między stopniem decyzyjności politycznej a autonomią instytucji prawnych kształtuje strukturę w obrębie porównywanych systemów⁵. Pomijając refleksyjny charakter wykładni prawa, należy rozpoznać wpływ polityki na systemowość społeczeństwa oraz uznane wartości. Podejście autopojetyczne zakłada realizację ustalonych w procesie decyzyjnym wartości za pomocą norm regulujących, które różnią się od początkowych deklaracji politycznych.

² *Planning Outline for the Construction of a Social Credit System (2014–2020)*, przeł. R. Creemers, serwis internetowy „China Copyright and Media” 14 czerwca 2014, <https://chinacopyrightandmedia.wordpress.com/2014/06/14/planning-outline-for-the-construction-of-a-social-credit-system-2014-2020> (dostęp: 28.11.2019).

³ Dz. Urz. UE z 2016 r. L 119.

⁴ J. Black, *Constitutionalising self-regulation*, „The Modern Law Review” 59, 1996, nr 1, s. 46.

⁵ C. Coglianese, E. Mendelson, *Meta-Regulation and Self-Regulation*, [w:] *The Oxford Handbook on Regulation*, Oxford 2010.

Spójne uwzględnienie struktury w kontekście zmienności w systemie polityczno-prawnym pozwoli wykorzystać tekst prawny do wskazania granic dyskursu badawczego.

Analiza systemu chińskiego jest literalnie ograniczona zakresem Planu. Zakres składa się z perspektywy regulacji oraz jej lokalizacji systemowej. Perspektywą regulacji jest konstruowanie systemu wiarygodności społecznej, czyli zespołu norm sprzyjających gromadzeniu informacji o członkach społeczności oraz kształtowaniu infrastruktury wiarygodności społecznej⁶.

Próba lokalizacji systemowej polega na ustaleniu relacji między obszarem regulacji a jego znaczeniem dla całości systemu prawnego. Założeniem Planu jest stworzenie regulacji uzupełniającej socjalistyczną gospodarkę rynkową oraz system zarządzania społecznego, która ma odpowiadać ontologicznie stosunkom społecznym w Chińskiej Republice Ludowej⁷. Na tym etapie należy podjąć próbę lokowania systemu prawnego. Odpowiednim punktem wyjścia jest podstawowa kategoria polityczno-prawnej refleksji nad systemem chińskim, czyli pojęcie konstytucji społecznej (*lǐ 禮*)⁸. Tłumaczenie pojęcia jako konstytucji społecznej uzupełnia lukę semantyczną, która występuje w zachodniej perspektywie badawczej⁹. Konstytucja społeczna jest rytuałem społecznym, wzorcem zachowań oraz świadomością współtworzenia wspólnoty. Jednocześnie nie może być utożsamiana z anglosaskim prawem zwyczajowym¹⁰. Możliwe jest porównanie tego pojęcia do zasad ogólnych, które gwarantują spójność obowiązującego systemu prawa. Uznając tożsamość konstytucji społecznej z europejskim rozumieniem zasad ogólnych, należy podkreślić, że będą one miały charakter indywidualno-konkretny. Chińskie rozumienie harmonii społecznej wynika z możliwości pełnej oceny własnych, czyli indywidualnych i konkretnych, czynów. Ponadto, konstytucja społeczna jest podstawową zasadą konfucjańską, która została włączona w specyfikę ustroju opartego na socjalizmie¹¹. W związku z powyższym konstrukcja systemu wiarygodności społecznej odpowiada idei konstytucji społecznej, gdyż gromadzenie danych oraz przyznawanie punktów konkretnym jednostkom za poszczególne aktywności umożliwia projektowanie modelu preferowanych reakcji społecznych.

Analiza rozwiązania unijnego sprowadza się w warstwie tekstualnej do interpretacji RODO. Perspektywą regulacji jest tu ochrona osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych, czyli gwarancja jednego z praw podstawowych¹², co z kolei ma przyczynić się do realizacji polityki zgodnej z szeroko rozumianą sprawiedliwością społeczną¹³.

⁶ *Planning Outline for the Construction of a Social Credit System (2014–2020)*...

⁷ *Ibidem*.

⁸ J. Zawadzki, *Rozważania. Dialogi Konfucjańskie. Opracowane przez uczniów Konfucjusza*, Seattle 2012, s. 17–21.

⁹ M. Dargas, *Idee i zasady konstytucyjne chińskiego porządku prawnego*, Warszawa 2017, s. 33.

¹⁰ J. Rowiński, J. Szczudlik, *Confucianism under the Circumstances of Modernization*, [w:] *Confucian Tradition Towards the New Century*, red. A.W. Jelonek, B.S. Zemanek, Kraków 2009, s. 11–17.

¹¹ M. Dargas, *op. cit.*, s. 116–128.

¹² Motywy 9–10 preambuły oraz artykuł 1 RODO.

¹³ Motyw 2 preambuły RODO.

Lokalizacja systemowa odnosi się bezpośrednio do prawa pierwotnego Unii Europejskiej. Warto zwrócić uwagę na ściśle tekstualne rozumienie praw podstawowych, których treść prawodawca wskazuje w Karcie Praw Podstawowych. Przyjęte podejście wymusza metodę interpretacji praw podstawowych wyłącznie w zakresie norm traktatowych¹⁴. W niniejszym przypadku są to głównie normy kształtujące politykę (*policy*) przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości. Wskazana polityka jest kompetencją dzieloną Unii Europejskiej. Jednak historycznie był to obszar czysto międzyrządowy. Zmiana struktury traktatów oraz literalny podział kompetencji sprawiły, że omawiany obszar jest przede wszystkim zależny od regulacji instytucjonalnych, które zajmują nieuregulowane wcześniej pole (*occupied field*)¹⁵. Analiza RODO jako regulacji proceduralnej wskazuje na silny wpływ podsystemów na prawodawstwo Unii Europejskiej. W niniejszym przypadku instytucje unijne zawłaszczyły potencjalną kompetencję państw członkowskich — wykorzystały kompetencję dzieloną do stworzenia regulacji, która ograniczyła możliwości prawnej ingerencji Unii Europejskiej oraz państw członkowskich w aktywności osób fizycznych w celu ochrony prawa do prywatności.

W stronę samoregulacji

Pojęcie samoregulacji zostanie omówione w aspekcie podmiotowym oraz instytucjonalnym. Aspekt podmiotowy wiąże się z podstawową definicją samoregulacji, czyli tożsamością regulatora oraz adresata norm regulujących¹⁶. Aspekt instytucjonalny pozwala określić przestrzeń obowiązywania regulacji oraz wpływ norm regulujących na współtworzenie instytucji, która jest rozumiana jako zbiór uznanych oraz uporządkowanych celowościowo norm.

Ujęcie podmiotowe omawianych regulacji koncentruje się na możliwości kształtowania przez podmiot struktury, w której współuczestniczy¹⁷. Wpływ zawartych w Planie norm regulujących na każdy podmiot z osobna sprawia, że aspekt podmiotowy może odegrać kluczową rolę w różnicowaniu metody samoregulacji. Niniejsza regulacja wyróżnia trzy podstawowe grupy podmiotów, czyli osoby prawne, osoby fizyczne oraz obywatele sieci (*netizens*)¹⁸.

Pojęcie osób prawnych nie jest w pełni tożsame z definicją zawartą w europejskich systemach prawa. Plan stanowi o organizacjach społecznych, które zarządzają, dokonują operacji oraz standaryzują informacje. Docelowo wiodącą metodą regulacji powinna być samodyscyplina oparta na szczerości. Rolą omawianej regulacji jest wyłącznie stworzenie wytycznych (*guide*) pod siecią implementację systemu informacyjnej otwartości między osobami prawnymi.

¹⁴ Artykuł 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE z 2016 r. C 202).

¹⁵ Artykuł 2 ustęp 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE z 2012 r. C 326), dalej: TFUE.

¹⁶ C. Coglianese, E. Mendelson, *op. cit.*, s. 7.

¹⁷ G. Teubner, *Law as an Autopoietic System*, Oxford-Cambridge 1993, s. 20.

¹⁸ *Planning Outline for the Construction of a Social Credit System (2014–2020)*...

Osoby fizyczne mają odegrać fundamentalną rolę podczas konstruowania systemu wiarygodności społecznej, która ma polegać na uczestnictwie w procesie gromadzenia danych oraz wzajemnej rywalizacji o punkty w perspektywie ekonomicznej oraz społecznej. Sieć zależności ma osiągnąć skalę ogólnonarodową, czyli zgodną z obszarem regulacji. W kontekście osób fizycznych na uwagę zasługuje katalog tak zwanych zawodów zaufania społecznego. Zgromadzone informacje mają pomóc osobom fizycznym wykonującym takie zawody w wewnętrznej regulacji wytycznych etyki zawodowej oraz norm właściwego postępowania.

Ostatnią — szczególnie interesującą grupą — są obywatele sieci. Formą realizacji norm regulujących zawartych w Planie ma być aplikacja mobilna. Jedną z idei towarzyszących regulacji jest społeczna szczerłość, którą wśród obywateli sieci może zagwarantować system rzeczywistej tożsamości w trybie online. Właśnie na tym poziomie możliwe byłoby analizowanie pełnych informacji o środowisku sieciowym oraz tworzenie rankingów wiarygodności. Internet gwarantuje jednoczesną aplikację norm na wielu płaszczyznach życia społecznego. Propozycja jest skrajnym scenariuszem nowej noma-dyczności Marshalla McLuhana, która polega na deterytorializacji oraz pełnym dostępie do informacji o aktywnościach społecznych¹⁹.

Aspekt podmiotowy RODO należy traktować bardzo wąsko, gdyż tylko wtedy ujęty zostanie rzeczywisty cel regulacji. Mowa o każdej osobie fizycznej, która znajduje się w ramach prawa Unii Europejskiej²⁰. Pomijając oczywistą przesłankę terytorialną, należy pamiętać o konkurencji praw między państwami członkowskimi a Unią Europejską. Kwestia ta zostanie omówiona w kontekście aspektu instytucjonalnego.

Potencjał gromadzenia oraz przetwarzania danych osobowych jest wykazany przez instytucje administratora i podmiotu przetwarzającego, które dotyczą organów publicznych, osób prawnych oraz fizycznych²¹. Zarzewie samoregulacji pojawia się w kontekście profilowania, które koresponduje z przytoczonymi pojęciami, gdyż oznacza dowolną formę zautomatyzowanego przetwarzania danych osobowych. Celem zautomatyzowanego przetwarzania jest wykorzystanie danych osobowych do oceny niektórych czynników osobowych osoby fizycznej związanych z fizycznością, preferencjami, mobilnością oraz wiarygodnością²². Wskazane czynniki ułatwiają analizę porównawczą. Automatyzacja przetwarzania danych, ocena czynników osobowych towarzyszą projekcji samoregulacji w Planie. Ponadto na uwagę zasługuje pojęcie wiarygodności, które z perspektywy chińskiej jest istotną cechą tożsamości społecznej²³, natomiast według regulacji unijnej jest, podlegającym ochronie normatywnej, elementem prawa do prywatności²⁴.

Polityczna ocena pozycji podmiotowości w perspektywie samoregulacji polega na gwarancji przejrzystości podstaw prawnych, na podstawie których każda osoba fizyczna otrzymuje pełną informację na temat zgromadzonych danych oraz gwarancję otwartej

¹⁹ M. Albers, *Digital nomads*, „Consolidation” 2009, s. 1.

²⁰ Artykuł 3 RODO.

²¹ Odpowiednio: punkty 7 oraz 8 w artykule 4 RODO.

²² Motyw 71 preambuły RODO.

²³ *Planning Outline for the Construction of a Social Credit System (2014–2020)*...

²⁴ Artykuł 4 punkt 4 RODO.

procedury zarządzania własnymi danymi (na przykład prawo do bycia zapomnianym). Założenie jest szczególnie ważne w kontekście przetwarzania danych przez podmiot publiczny, który mając silniejszą pozycję, może ustalać zakres samoregulacji na podstawie powszechnie obowiązującego aktu prawnego²⁵.

Aspekt instytucjonalny w kontekście samoregulacji jest jednocześnie pochodną bieżących decyzji politycznych oraz stosowania norm zawartych w tekście Planu, czyli regulacji normatywnej. Decyzje są możliwością wykorzystania regulacji w celu przekształcenia istniejącego systemu polityczno-prawnego, gdyż czerpią z czynnika społecznego, który kształtują adresaci norm regulujących. Polityczność działań podejmowanych przez podmioty wiąże się z weryfikacją granic instytucji społecznych. Samoistność regulacji wprowadza dodatkowe zmienne, które wpływają na sposób realizacji początkowych założeń politycznych oraz — w konsekwencji — na zakres obowiązywania norm. W procesie samoregulacji największą rolę odgrywa praktyka oraz jej wpływ na polityczność, który pośredniczy w ocenie Planu. Powyższa uwaga wskazuje na potencjał samoregulacji, która — przy określonym zachowaniu podmiotów — może prowadzić do demokratyzacji relacji społecznych. Kontrola regulatora nad realizacją Planu sprowadza się do przekształceń instytucjonalnych w obrębie istniejącego systemu polityczno-prawnego. Oznacza to implementację założonych politycznie wartości w obrębie istniejącego systemu, która otrzyma nazwę instytucjonalizacji. Plan wskazuje dwa podstawowe obszary instytucjonalizacji.

Pierwszym obszarem jest wymiar sprawiedliwości. Plan zarysowuje politykę, która ma na celu informatyzację procesów sądowych oraz ustanowienie mechanizmu prowadzącego do ściślejszej integracji w ramach współpracy sądowej. Zakres współpracy dotyczy pracy sądów, instytucji śledczych, ustaleń polubownych (*inquiry*) oraz administracji publicznej²⁶. Powyższy kontekst — nawet w nadmiarze — wykorzystuje zakres wymiaru sprawiedliwości. Postulat szybkości procesów koresponduje z potencjalną możliwością wykorzystania danych osobowych zgromadzonych w ramach systemu wiarygodności społecznej. W konsekwencji każdy adresat norm regulujących mógłby już wpływać własnym zachowaniem na potencjalny proces. Proponowana integracja wymiaru sprawiedliwości za pomocą nowych technologii miałaby objąć cały obszar terytorialny, na który wpływ ma rząd Chińskiej Republiki Ludowej — w szczególności demokratyczne pod względem instytucjonalnym regiony autonomiczne. Z tego względu za socjologiczną ocenę konstytutywnych skutków — wciąż powstających — regulacji można uznać studenckie protesty w Hongkongu²⁷.

Drugi obszar stanowi edukacja, której Plan przypisuje szczególną rolę związaną ze skalą obowiązywania regulacji. Proces edukacji pośredniczy między poziomem samoregulacji a metaregulacji, gdyż Plan podkreśla konieczność inicjowania aktywności konstytuujących wiarygodność społeczną. Instytucją sprzyjającą aktywizacji ma być projekt

²⁵ Motyw 47 preambuły RODO.

²⁶ *Planning Outline for the Construction of a Social Credit System (2014–2020)*...

²⁷ Artykuł publicystyczny: *Hong Kong's 'dead' extradition bill finally buried as government formally withdraws it*, „South China Morning Post” 23 października 2019, <https://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/3034263/hong-kong-government-officially-withdraws-extradition-bill> (dostęp: 23.09.2019).

konstrukcji cnót obywatelskich. W praktyce byłby to system analizowania zależności między wzorem propagandy, czyli mapowanych oczekiwań społecznych, a sumą aktywności poszczególnych podmiotów funkcjonujących w określonych płaszczyznach społecznych lub ekonomicznych.

Instytucjonalne aspekty samoregulacji unijnych rozwiązań normatywnych sprowadzają się do wspomnianej już wcześniej konkurencji praw między państwami członkowskimi oraz Unią Europejską. Konkurencja praw — a właściwie uprawnień regulacyjnych — wynika z systemowego charakteru kompetencji dzielonych oraz swoistości ustroju Unii Europejskiej, która jest samodzielnym normatywnie reżimem traktatowym oraz niepaństwowym podmiotem prawa międzynarodowego publicznego²⁸. Z tego względu społeczna instytucjonalizacja regulacji przyjętej przez instytucje Unii Europejskiej musi zostać skonfrontowana z systemami prawnymi państw członkowskich. Jest to klasyczny przykład samoregulacji, gdyż RODO jako rozporządzenie niezupełne wskazuje płaszczyzny regulacji pozostawionych państwom członkowskim. Relacja między rozwiązaniami wewnętrznymi a powszechną w Unii Europejskiej regulacją normatywną, którą jest RODO, stanowi podstawę oceny konstytutywnych skutków regulacji. Warto zwrócić uwagę, że konkurencja uprawnień regulacyjnych nie ma charakteru dychotomii. Zarówno motywy preambuły, jak i warstwa normatywna RODO stanowią o przesłankach rezygnacji ze standardu ochrony prywatności. Umożliwia to teza, że prawo do prywatności jest prawem podstawowym względnym, czyli uzależniającym gwarancję normatywnej ochrony od kontekstualnego zakresu innych praw gwarantowanych przez traktaty. W skrócie: mogą pojawić się przesłanki, które będą przemawiały za rezygnacją z ochrony prywatności z uwagi na cele zgodne z prawem pierwotnym Unii Europejskiej. Przykładem wyprowadzonym *expressis verbis* z RODO jest zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego państwa członkowskiego²⁹. Niniejsze pojęcie — z uwagi na niejasność pojęciową — należy interpretować systemowo³⁰. W odniesieniu do prawa traktatowego ocena wspomnianego zagrożenia jest suwerennym uprawnieniem państwa członkowskiego. Jednak w celu przeciwdziałania obchodzeniu prawa Unii Europejskiej wykształcił się mechanizm, który zaburza wspomnianą dychotomię porządków unijnego oraz państw członkowskich. Wspomniany mechanizm czerpie z dorobku orzeczniczego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który wprowadził pojęcie wymogów koniecznych (*mandatory requirements*)³¹. Wymogi konieczne są efektem analizy zasad ogólnych prawa Unii Europejskiej w kontekście ochrony politycznych interesów państw członkowskich. W rozważaniach nad instytucjonalnym aspektem samoregulacji może pojawić się teza, że omówiona praktyka ogranicza decyzyjność państw członkowskich. Jednak koncepcja wymogów koniecznych wynika z interpretacji traktatów, które są umowami międzynarodowymi zawartymi przez państwa członkowskie. W rezultacie

²⁸ T.C. Hartley, *The constitutional foundations of the European Union*, „Law Quarterly Review” 117, 2001, s. 229–230.

²⁹ Artykuł 23 RODO.

³⁰ J. Wróblewski, *Sądowe stosowanie prawa*, Warszawa 1998, s. 134.

³¹ J. Scott, *Mandatory or Imperative Requirements in the EU and the WTO*, [w:] *The Law of the Single European Market*, red. C. Barnard, J. Scott, Oxford 2002.

zaprezentowana formuła oceny zagrożenia jest wzorcowym przykładem procesu tworzenia przez państwa członkowskie granic samoregulacji. Samoregulacja instytucjonalna polega w niniejszym przypadku na możliwości wykorzystania prawa stanowionego przez państwa członkowskie, czyli prawa pierwotnego, w celu zmiany norm regulujących prawa wtórnego stanowionego przez instytucje Unii Europejskiej, którego przykładem jest RODO.

Metaregulacja

Refleksja nad metaregulacją pozwoli uporządkować metodologicznie dotychczasowe rozważania. Pojęcie metaregulacji oznacza wszelkie działania regulacyjne skupione na analizie oraz ocenie regulacji³². Proces kształtowania norm regulujących jest konsekwencją polityczności decyzji realizujących uzasadnione ideologicznie wartości. Metaregulacja sprzyja ingerencji zewnętrznej, której dokonuje władza polityczna, czyli możliwej zmianie instytucji za pomocą norm regulujących³³. W aspekcie politycznym ingerencja oznacza wpływ władzy prawotwórczej na tworzenie mechanizmów sprzyjających późniejszej samoregulacji³⁴.

Metaregulacja jako ogół aktywności politycznych i prawnych, które prowadzą do wskazania standardów proceduralnych przyszłych regulacji, wymaga podkreślenia roli decyzyjności politycznej. W nawiązaniu do koncepcji liberalizmu regulacyjnego, który pochodzi od Immanuela Kanta, metaregulacja jest — uprzednią względem instytucjonalizacji — formą porządkowania idei³⁵. Oznacza to, że polityczność regulowanych podsystemów może prowadzić do rekonstrukcji systemu pierwotnego. Stosowanie norm regulujących ma charakter polityczny. Z tego względu następstwa regulacji powinny być zależne od regulatora³⁶. Bardziej złożoną techniką jest regulacja pośrednia³⁷, w której regulator nie rozstrzyga o stosowaniu norm regulujących, gdyż reakcja regulowanych podsystemów jest uwikłana w dyskurs polityczny. W ten sposób każdy przejaw stosowania prawa jest jednoczesną realizacją standardu politycznego.

Skuteczność realizacji standardu politycznego łączy koncepcję metaregulacji z pojęciem zarządzania. Pojęcie zarządzania występuje w Planie oraz RODO, jednak przypisane im tam znaczenia różnią się. Plan stanowi o zarządzaniu (*governance*), które ma charakter autonomiczny oraz nie polega na podporządkowaniu podsystemów głównemu ośrodkowi decyzyjnemu. Zarządzanie jest tu mechanizmem rozumianym jako

³² G. Teubner, *Substantive and reflexive elements in modern law*, „Law & Society Review” 17, 1983, nr 2, s. 239–285.

³³ J. Black, *Proceduralizing regulation: Part I*, „Oxford Journal of Legal Studies” 20, 2000, nr 4, s. 602–603.

³⁴ C. Brown, C. Scott, *Better or Meta in Regulatory Reforms?*, Raport Techniczny Komisji Europejskiej, Louvain 2010, s. 15.

³⁵ E. Hovden, E. Keene, *The Globalization of Liberalism*, New York 2002, s. 16–20.

³⁶ R. Baldwin et al., *Understanding Regulation: Theory, Strategy and Practise*, Oxford 2012, s. 147–148.

³⁷ J. Black, *Constitutionalising self-regulation...*, s. 46.

zbiór węzłów regulacyjnych opartych na wzajemności rozstrzygnięć między podsystemami³⁸. Przytoczona definicja jest tożsama z pojęciem dobrego zarządzania (*good governance*), które występuje we współczesnej refleksji naukowej nad globalizmem oraz regionalizmem³⁹. W celu wskazania podobieństw oraz opracowania potencjalnych implikacji analitycznych dla Planu należy omówić podstawowe czynniki stanowiące o dobrym zarządzaniu. Będą to: dostępność informacji, na podstawie których możliwe jest tworzenie rozwiązań sprzyjających dobremu zarządzaniu, interakcje między adresatami norm a władzą publiczną oraz przekonanie o — autonomicznym względem systemu prawnego — podzieleniu celów opartych na uznanych zasadach prawa⁴⁰.

Metaregulacyjna interpretacja Planu zostanie dokonana na podstawie analizy kontekstu wskazanych czynników. Pierwszy czynnik stanowi o dostępności, która z założenia łączy się z przejrzystością przestrzeni publicznej. Chiński system wiarygodności społecznej zakłada stworzenie mechanizmów, na podstawie których adresaci norm regulujących samodzielnie zaczną dzielić się informacjami o własnych aktywnościach — nawet prywatnych — w celu zdobycia punktów w rankingach społecznych⁴¹. Rywalizacja o punkty w warunkach gry jest określana jako grywalizacja. Warunki gry kształtują symulowaną przestrzeń społeczną, w której należy realizować autonomiczne reguły. Wspomniane reguły utożsamiają przestrzeganie prawa z realizacją regulowanej normatywnie strategii politycznej. Oznacza to, że adresaci norm regulujących traktują czynności prawne jako zasady gry, natomiast poziom stosowania prawa jest dla nich przeliczalny (*accountability*) na zdobywane punkty, czyli możliwość bycia lepszym od innego adresata.

Drugi czynnik wydaje się następczym, gdyż adresaci przekazują informacje władzy, która, tworząc rankingi, ustala korzyści albo straty dla adresatów. Z perspektywy społecznej gromadzone dane powinny wpływać na metaregulację oceną, która polega na wprowadzaniu innowacji na płaszczyznach instytucjonalnych samoregulacji⁴², czyli w wymiarze sprawiedliwości oraz edukacji.

Ostatni czynnik stanowi o wspólnocie celów politycznych oraz uznawaniu zasad prawa. Plan wskazuje na konieczność budowy harmonijnego społeczeństwa socjalistycznego, które zostanie omówione w dalszej części pracy.

Pojęcie zarządzania w znaczeniu przypisanym chińskiej regulacji jest charakterystyczne dla systemu prawnego Unii Europejskiej⁴³. Analiza interakcji wyróżnia konkurencję między instytucjami a państwami, relacje międzyinstytucjonalne oraz wpływy społeczne.

³⁸ J. Rosenau, *Governance without Government: Order and Change in World Politics*, Cambridge 1992.

³⁹ N. Charron et al., *Regional governance matters: A study on regional variation in quality of government within the EU*, „Prace Robocze Komisji Europejskiej” 2012, nr 1.

⁴⁰ M. Smouts, *The proper use of governance on international relations*, „International Social Science Journal” 50, 1998, s. 155.

⁴¹ *Planning Outline for the Construction of a Social Credit System (2014–2020)*...

⁴² C. Parker, *Twenty years of responsive regulation: An appreciation and appraisal*, „Regulation & Governance” 7, 2013, nr 2, s. 2–13.

⁴³ *Biała Księga: European Governance (European Governance a White Paper)*, Commission of the European Communities, Bruksela 2001.

Konkurencja wiąże się z koncepcją zarządzania wielopoziomowego (*multi-level governance*), które polega na dialogu między instytucjami oraz państwami⁴⁴. Proces rozpoczyna się od debaty między instytucjami a państwami wspomaganymi przez grupy interesów bez konkretnych rozwiązań prawnych (*retrench*). Następnie instytucje oraz państwa współpracują nad prawną regulacją pozytywną albo negatywną (*spill-around*)⁴⁵. Poziom międzyinstytucjonalny rozwinął się wraz z osłabieniem oraz wygaszeniem znaczenia troiki⁴⁶. Współczesne ramy instytucjonalne gwarantują równorzędność instytucji w procesie tworzenia prawa. Szczególnie ważna jest tutaj rola Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który może kontrolować regulacje w ramach każdej z polityk⁴⁷.

Wpływ społeczny jest argumentem za autonomią prawa Unii Europejskiej w społeczeństwie, które może wpływać na modyfikację prawa. Obywatelska inicjatywa prawodawcza w Unii Europejskiej jest przykładem swobody przepływu danych, który prowadzi do społecznego tworzenia projektów regulacji.

Ostatni czynnik dobrego zarządzania, który został określony jako podzielenie celów oraz społeczna akceptacja zasad, wiąże się z materializacją prawa Unii Europejskiej. Oznacza to, że istniejące swobody ewoluowały w sposób, który umożliwia zaprojektowanie jednolitego modelu ich ochrony. Zbiór prawno-ekonomicznych czynników sprzyjających ujednoczeniu interpretacji zakresu swobód określa się konwergencją swobód.

Z powyższych powodów poziom przestrzegania oraz stosowania prawa Unii Europejskiej wymagał użycia w RODO pojęcia zarządzania, które swoją istotą różni się — nie tylko semantycznie — od znaczenia charakteryzującego specyfikę tworzenia systemu prawa Unii Europejskiej. Jest to zarządzanie, które będzie określane zarządzaniem regulacyjnym (*management*). Zarządzanie regulacyjne w RODO służy ochronie prawa do prywatności oraz reguluje proces przetwarzania danych osobowych. Skuteczność modelu ochrony praw podstawowych wymaga mechanizmu opartego na sterowaniu, które stoi w sprzeczności z omówionym wcześniej zarządzaniem. Ponadto, zarządzanie regulacyjne w RODO pozwala — z poziomu metaregulacji — określać zakres swobód oraz konkurencji prawotwórczej. Zarządzanie regulacyjne sprowadza się do celów i sposobów przetwarzania danych oraz organizacji świadczenia usług, które wiążą się z gwarancją bezpieczeństwa publicznego, związanych z wykonywaniem danych osobowych. W powyższym kontekście ważne jest pojęcie społeczeństwa informacyjnego, które można uznać za formę metaregulacyjnej kolonizacji systemu pierwotnego. Równolegle występuje koncept przeciwny, który opiera się na zarządzaniu regulacyjnym, normach regulujących oraz gwarancjach ochrony praw podstawowych, czyli społeczeństwo demokratyczne.

⁴⁴ J. Czaputowicz, *Wielopoziomowe zarządzanie a deficyt demokracji w Unii Europejskiej*, [w:] *Multi-level governance w Unii Europejskiej*, red. J. Ruzkowski, L. Wojnicz, Szczecin-Warszawa 2013, s. 122.

⁴⁵ P. Schmitter, *A Revised Theory of Regional Integration*, [w:] *Regional Integration: Theory and Research*, red. L. Lindberg, S. Scheingold, Cambridge, Mass. 1971, s. 24.

⁴⁶ Konsekwencja zniesienia podziału na filary UE przez traktat lizboński (Dz.U. z 2009 r. Nr 203, poz. 1569).

⁴⁷ Artykuł 275 akapit pierwszy TFUE wskazuje nawet na ograniczoną możliwość kontroli wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

Projektowanie modelu społeczeństw

Pojęcia „społeczeństwo informacyjne” oraz „harmonijne społeczeństwo socjalistyczne” są socjologicznymi argumentami za obowiązywaniem omawianych regulacji. Prezentowane pojęcia — chociaż stanowią treść regulacji normatywnych — nie posiadają definicji legalnych. Dla przykładu: społeczeństwo informacyjne, pojawiając się w dwóch powiązanych aktach prawa wtórnego, zostaje rozwinięte wyłącznie w części politycznej aktu, czyli preambule, oraz zawsze towarzyszy pojęciom usług albo rozwoju⁴⁸. Z tego względu prawnik będzie zainteresowany rolą usług albo rozwoju społeczeństwa informacyjnego, których interpretacja jest *differentia specifica* rozwoju oraz usług na jednolitym rynku europejskim.

Harmonijne społeczeństwo socjalistyczne jest pojęciem szerszym, gdyż wyraża istotę społecznej akceptacji ustroju Chińskiej Republiki Ludowej⁴⁹. Pojęcie łączy doktrynę prawa socjalistycznego oraz historiozofię konfucjańską. Początkowo interpretowano harmonię społeczną wyłącznie w kategoriach ekonomicznych. Założeniem było kształtowanie średniozamożnego społeczeństwa, które dąży do socjalizmu⁵⁰. W ten sposób rozwinęła się koncepcja, która jest określana socjalizmem o chińskiej specyfice. Socjalizm jawi się tu jako etap świadomości społecznej, która wynika z — zastępującego rewolucję — harmonijnego rozwoju.

Włączenie społeczeństwa informacyjnego oraz harmonijnego społeczeństwa socjalistycznego w kontekst regulacji — odpowiednio — RODO oraz Planu wymaga ustalenia stosunku powyższych omówień do celów regulacyjnych. Precyzując, socjologiczne argumenty powinny sprzyjać optymalnemu wykorzystaniu norm regulujących. Celem RODO jest tworzenie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz unii gospodarczej — głównie — za pośrednictwem rozwoju społeczno-gospodarczego oraz wspierania usług. Plan ma uzupełnić socjalistyczną gospodarkę rynkową przy pomocy systemu zarządzania społecznego.

Powstanie społeczeństwa informacyjnego jest uzależnione od stosowania określonych rozwiązań prawnych, których ramy regulacyjne opierają się na zbliżaniu prawodawstw państw członkowskich. Gwarancją realizacji założeń jest unikanie niezgodnych reakcji państw na rozwój technologiczny przy jednoczesnym wsparciu dla różnicowania, które umacnia rynek wewnętrzny⁵¹. Warto podkreślić, że społeczeństwo informacyjne jest bezpośrednim następstwem pełnej konwergencji swobód. Poczynając od sprawy Cassis de Dijon⁵², unijna judykatura kształtowała model jednolitej interpretacji swobód w obrębie prawa Unii Europejskiej. Konwergencja zaczęła się od towarów, a skończy-

⁴⁸ Zob. Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 roku w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, ponadto: motywy 21, 32 i inne preambuły RODO.

⁴⁹ H. Jintao, *Wystąpienie na XVIII Kongresie KPCh*, Toruń 2013, s. 34 n.

⁵⁰ Z. Wiktor, *Podstawowe problemy Chin w świetle przebiegu 18. Kongresu KPCh — listopad 2012 roku*, „Zeszyty Naukowe DWSPiT. Studia z Nauk Społecznych” 2014, nr 7, s. 55–78.

⁵¹ Motyw 13 preambuły RODO.

⁵² Sprawa 120/78.

ła usługami⁵³. Aktualna przejściowość polega na konieczności ukształtowania modelu społeczeństwa Unii Europejskiej, którego ontologiczną podstawą jest swoboda świadczenia usług wykorzystująca przepływ informacji.

Ramy regulacyjne Planu przekroczyły ekonomiczne rozumienie harmonijnego społeczeństwa socjalistycznego. Gwarancją realizacji założeń jest możliwość szacowania wiarygodności społecznej w perspektywie indywidualnej oraz porównawczej. Konfucjusz wskazywał, że harmonia jest efektem wiedzy, która pochodzi z porządkowania informacji⁵⁴. Plan jest regulacją wspierającą socjalistyczną gospodarkę rynkową. Łączenie socjalizmu z wolnym rynkiem umożliwi budowanie wspólnoty jako sumy wzajemnego konkurowania między adresatami norm regulujących. Praktyczna implementacja takiego modelu społeczeństwa miałaby polegać na bezwarunkowym udzielaniu informacji przez każdego adresata przy jednoczesnym oczekiwaniu dostępu do informacji o innych adresatach oraz przejrzystego porządkowania tych informacji.

Metodyką regulacyjną RODO jest rozpoznanie czynników ryzyka dla funkcjonowania usług oraz rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Minimalizacja ryzyka zakłada analizę danych na poziomie metaregulacji. Oznacza to konieczność opracowania metody, która aktualizuje ochronę praw podstawowych już w regulacji dostępu do informacji, a nie na poziomie ochrony gromadzonych danych. Konstrukt społeczeństwa informacyjnego czerpie z refleksyjności Urlicha Becka⁵⁵, która zakłada silną autonomię zjawisk społecznych. Czynnikiem zmian jest ryzyko, które determinuje negatywnie regulację. Precyzując, regulacja ma na celu radzenie sobie z ryzykiem. Z tego względu RODO musi metodologicznie łączyć otwartość na ryzyko społecznych aktywności oraz wysoki poziom ochrony danych osobowych. W efekcie rozwój oraz usługi społeczeństwa informacyjnego będą mieściły się w przestrzeni gwarantującej bezpieczeństwo oraz wsparcie zmienności społecznej, która wpisuje się w kontekst systemu prawnego Unii Europejskiej oraz sprzyja jego materializacji.

Metodyka regulacyjna Planu polega na normatywnym porządkowaniu przesłanek rozwoju harmonijnego społeczeństwa socjalistycznego. Poziom metaregulacyjny dotyczy metodyki przepływu danych oraz stworzenia przejrzystych reguł społecznej grywalizacji. Przepływ danych wiąże się z współuczestnictwem adresatów norm regulujących w badaniu wiarygodności społecznej. Społeczna grywalizacja projektuje sztuczną przestrzeń społecznej gry o punkty, które gwarantują korzyści albo straty w realnym życiu. Dostrzegalne ryzyko socjologiczne jest nieuniknionym aspektem przyjętego modelu regulacji. W ujęciu filozoficznym użycie ryzyka w dążeniu do harmonii może budzić wątpliwości poznawcze. Perspektywa polityczno-prawna wskazuje na brak jednostkowych gwarancji, które zostają wyparte przez czynniki konstruuje harmonijne społeczeństwo socjalistyczne. Dlatego celem metaregulacji powinno być zilustrowanie procesu przetwarzania oraz celowości gromadzenia danych osobowych przez poszczególne podsys-

⁵³ A. Cieśliński, *Konstrukcja prawna swobód rynku wewnętrznego Unii Europejskiej*, „Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego” 2013, s. 124–138.

⁵⁴ J. Zawadzki, *op. cit.*, s. 7–25.

⁵⁵ U. Beck, *Społeczeństwo ryzyka. W drodze do innej rzeczywistości*, przeł. S. Cieśla, Warszawa 2004.

temy. W ten sposób możliwy będzie harmonijny przepływ danych między adresatami oraz regulatorami norm regulujących.

Podsumowanie

Podejście autopojetyczne do podjętego problemu badawczego umożliwiło analizę porównawczą regulacji, które dążą do skutecznego zarządzania danymi osobowymi oraz — w konsekwencji — realizacji prawa obywateli do prywatności, czyli uporządkowania istotnego globalnie trendu. Problematyka różnic organizacyjnych oraz ustrojowych podjętych systemów polityczno-prawnych została sprowadzona do wspólnej perspektywy czasowej oraz aspektów związanych z trzema omówionymi kontekstami regulacji. Połączenie metody systemowej oraz instytucjonalno-prawnej wymusiło nowatorstwo podjętego zagadnienia naukowego. Efektem odniesienia motywów społecznych oraz politycznych do normatywnych tekstów regulacji było ograniczenie ryzyka redukcji badawczej. Pierwszeństwo interpretacji tekstualnej — w niniejszej pracy — pozwala odejść od projektowania scenariuszy oraz tworzenia prognoz w celu rekonstrukcji politycznych argumentów za realizacją norm regulujących i wskazania potencjału zmiany w obrębie systemu. Porównane regulacje, które aktualizują się w dwóch różnych systemach polityczno-prawnych, wychodzą od wspólnego paradygmatu oraz różnicy aksjologicznej. Paradygmatem jest szczególne znaczenie danych osobowych dla społecznego rozstrzygnięcia o prawach obywatelskich, które sprzyja kształtowaniu — odpowiednio — społeczeństwa informacyjnego oraz harmonijnego społeczeństwa socjalistycznego. Różnica aksjologiczna aktualizuje się podczas refleksji nad istotą ochrony oraz potencjałem politycznego wykorzystania prawa do prywatności. Odniesienie do politycznych perspektyw rekonstruowania regulacji oraz ich normatywnego charakteru pozwoliło przekroczyć publicystyczne tendencje do wyróżniania dystopii oraz utopii polityczno-prawnego wykorzystania danych osobowych, a także podkreślić niejednoznaczność pojęcia regulacji, która — w zależności od poziomu analizy — różni się stopniem autonomii. Dominacja popularnonaukowych rozważań o RODO i Planie pomija złożoność społecznego oraz systemowego charakteru regulacji. Podejście unijne i chińskie — pod względem politycznym — proponują różne modele społeczeństwa, które doczekały się regulacyjnej instytucjonalizacji w 2016 roku. Dopiero konsekwencje bieżącej decyzyjności politycznej w kontekście stosowania prawa pozwolą na rzetelną analizę ocenną. Bieżącym wyzwaniem pozostaje analiza politycznego trendu regulacji praw obywatelskich w obrębie systemów, które kształtują współczesne społeczeństwa.

Bibliografia

- Albers M., *Digital nomads*, „Consolidation” 2009.
- Baldwin R. et al., *Understanding Regulation: Theory, Strategy and Practise*, Oxford University Press, Oxford 2012.
- Beck U., *Społeczeństwo ryzyka. W drodze do innej rzeczywistości*, przeł. S. Cieśla, Scholar, Warszawa 2004.
- Biała Księga: European Governance (European Governance a White Paper)*, Commission of the European Communities, Bruksela 2001.
- Black J., *Constitutionalising self-regulation*, „The Modern Law Review” 59, 1996, nr 1.
- Black J., *Proceduralizing regulation: Part I*, „Oxford Journal of Legal Studies” 20, 2000, nr 4.
- Brown C., Scott C., *Better or Meta in Regulatory Reforms?*, Raport Techniczny Komisji Europejskiej, Louvain 2010.
- Charron N. et al., *Regional governance matters: A study on regional variation in quality of government within the EU*, „Prace Robocze Komisji Europejskiej” 2012, nr 1.
- Cieśliński A., *Konstrukcja prawna swobód rynku wewnętrznego Unii Europejskiej*, „Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego” 2013.
- Coglianese C., Mendelson E., *Meta-Regulation and Self-Regulation*, [w:] *The Oxford Handbook on Regulation*, Oxford 2010.
- Czaputowicz J., *Wielopoziomowe zarządzanie a deficyt demokracji w Unii Europejskiej*, [w:] *Multi-level governance w Unii Europejskiej*, red. J. Ruskowski, L. Wojnicz, Szczecin-Warszawa 2013.
- Dargas M., *Idee i zasady konstytucyjne chińskiego porządku prawnego*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2017.
- Hartley T.C., *The constitutional foundations of the European Union*, „Law Quarterly Review” 117, 2001.
- Hong Kong's 'dead' extradition bill finally buried as government formally withdraws it*, „South China Morning Post” 23 października 2019, <https://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/3034263/hong-kong-government-officially-withdraws-extradition-bill> (dostęp: 23.10.2019).
- Hovden E., Keene E., *The Globalization of Liberalism*, New York 2002.
- Jintao H., *Wystąpienie na XVIII Kongresie KPCh*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2013.
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Dz. Urz. UE z 2016 r. C 202.
- Luhmann N., *Social Systems*, Stanford University Press, Palo Alto 1995.
- Munch R., *Autopoiesis by definition*, „Cardozo Law Review” 13, 1992, nr 5, s. 1463–1471.
- Parker C., *Twenty years of responsive regulation: An appreciation and appraisal*, „Regulation & Governance” 7, 2013, nr 2.
- Planning Outline for the Construction of a Social Credit System (2014–2020)*, przeł. R. Creemers, serwis internetowy „China Copyright and Media” 14 czerwca 2014, <https://chinacopyrightandmedia.wordpress.com/2014/06/14/planning-outline-for-the-construction-of-a-social-credit-system-2014-2020> (dostęp: 28.11.2019).
- Rosenau J., *Governance without Government: Order and Change in World Politics*, Cambridge University Press, Cambridge 1992.
- Rowiński J., Szczudlik J., *Confucianism under the Circumstances of Modernization*, [w:] *Confucian Tradition Towards the New Century*, red. A.W. Jelonek, B.S. Zemanek, Kraków 2009.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE, Dz. Urz. UE z 2016 r. L 119.
- Schmitter P., *A Revised Theory of Regional Integration*, [w:] *Regional Integration: Theory and Research*, red. L. Lindberg, S. Scheingold, Cambridge, Mass. 1971.
- Scott J., *Mandatory or Imperative Requirements in the EU and the WTO*, [w:] *The Law of the Single European Market*, red. C. Barnard, J. Scott, Oxford 2002.

Smouts M., *The proper use of governance on international relations*, „International Social Science Journal” 50, 1998.

Teubner G., *Law as an Autopoietic System*, Blackwell, Oxford-Cambridge 1993.

Teubner G., *Substantive and reflexive elements in modern law*, „Law & Society Review” 17, 1983, nr 2.

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dz. Urz. UE z 2012 r. C 326.

Wiktor Z., *Podstawowe problemy Chin w świetle przebiegu 18. Kongresu KPCh — listopad 2012 roku*, „Zeszyty Naukowe DWSPiT. Studia z Nauk Społecznych” 2014, nr 7.

Wróblewski J., *Sądowe stosowanie prawa*, Warszawa 1998.

Zawadzki J., *Rozważania. Dialogi Konfucjańskie. Opracowane przez uczniów Konfucjusza*, Seattle 2012.

The social systemicity of civil rights regulations in a comparative approach to the European Union and People’s Republic of China

Keywords: regulations, EU, PRC, Social Credit System, GDPR

Summary

The main aim of this paper is to analyse the proposal for a systemic approach to civil rights regulations conducted by legal instruments (Planning Outline for the Construction of an SCS and GDPR) and legal systems (PRC and EU). There is no common dimension of the concept of regulation. As a result, it is divided into three contexts of regulatory policy interpretation: procedural regulation, self-regulation, and meta-regulation. The socio-political aspects of regulations are based on the text of legal acts which, in the context of regulatory norms, are both politically motivated and the assumption behind political interpretation. The effect of regulation is a project of a model of society (a harmonious socialist society and an information society).